

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 12 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Hadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDAGI INNOVATSION ISLOHOTLARNING NATIJALARI.....	13-16
<i>Равшанов Махмуд</i> ЗАСЛУГИ АЛИШЕРА НАВОИ В ИЗУЧЕНИИ РАЗВИТИЙ ТЮРКСКИХ ЯЗЫКОВ	17-19
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> FARG'ONA VODIYSIDA HASHAR YO'LI BILAN QURILGAN GIDROINSHOOTLAR TARIXIDAN	20-24
<i>Jumaboyev Azizjon Sayfiddin o'g'li, Shenkar Michael</i> SHARQ MAMLAKATLARIDA MIRZO ULUG'BEK ILMIY MEROSINING O'RGANILISHI	25-30
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI:LUKOYL MISOLIDA	31-36
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> OLIY TA'LIM VA ILMIY-TEXNIK HAMKORLIK: O'ZBEKISTON HINDISTON HAMKORLIGINING ILMIY SALOHİYATI VA ISTIQBOLLARI ...	37-40
<i>Aytmuratova Janilsin</i> FROM THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN KARAKALPAKSTAN	41-44
<i>Toreniyazov Jalgas Yerjanovich, Rzaeva Manzura Abatovna</i> JANUBIY OROL BO'YI SHAHARLARI TARIXI BO'YICHA MANBALAR (SHARQ MANBALARI).....	45-49
<i>Baqoyev Umidjon Shuhrat o'g'li</i> ABBOS I VA VALI MUHAMMADXON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR	50-55
<i>Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon o'g'li</i> ANDIJON VILOYATI SUV XO'JALIGI BIRLASHMASI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991-1996-YILLAR MISOLIDA).....	56-60
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> XOTIN-QIZLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN O'RNI: TARIXIY JARAYON VA HOZIRGI TENDENSIYALAR	61-65
<i>Choriyeva Nargiza Ibotovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASIDA TURIZM SOHASINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	66-69
<i>Fayzullayev Oybek</i> O'RTA OSIYO XONLIKLAR TARIXINI O'RGANISH (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHIDAGI RUS MANBALARI ASOSIDA)	70-74
<i>Norboyev Ravshan Saydulla o'g'li</i> SHIMOLI-G'ARBIY BAQTRIYANING ELLINIZM DAVRI ARXEOLGIK YODGORLIKLARI TIPOLOGIYASI	75-79
<i>Rajabova Nazira Shaxobovna</i> O'ZBEK XALQ AFSONALARIDA AYOL OBRAZLARINING TASVIRLARI	80-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabbarov Sabit Nietali'evich

QO'Y VA ECHKILAR BOSH SONINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA
PROGNOZLASH VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI
(QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANI MISOLIDA) 85-89

Xolmurotov Fozil

XORAZM VILOYATIDA EKSPORT NATIJALARI VA REAL SEKTOR
RESURSLARI O'RTASIDAGI KO'P O'LCHOVLI BOG'LIQLIK 90-103

Raximov Faxriddin Shavkatovich

TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MARKETING
SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 104-116

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xoliqov Yunus Ortiqovich

YANGI O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MADANIYATNI
YUKSALTIRISH STRATEGIYASI 117-121

Farxodjonova Nodira Farxodjon qizi

JADIDLAR MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA
MA'NAVIY QADRIYATLARINING ROLI 122-128

Jumayeva Shaxlo Suyunovna

TALABALARDA INTELLEKTUAL MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI 129-133

Yazdonova Saxiba Kurbanovna, Sanaqulov Sardor Isaqulovich

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI 134-138

Danabayev Xurshid Napasovich

SPORT TURLARI VA FALSAFIY-ESTETIKANING DIALEKTIK TAHLILI 139-142

Shokirov Tohirjon

CHOLG'U SOZLARINING YOSHLARNING MA'NAVIY YUKSALISHIDAGI
O'RNI VA AHAMIYATI (DUTOR VA RUBOB SOZLARI MISOLIDA) 143-148

Raxmatov Alisher Obidovich

YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXS ZAMONAVIY IJTIMOYIY JARAYONLARGA
INTEGRATSIYALASHUVINING FALSAFIY TAHLILI 149-152

Abduraxmanova Nodiraxon Xusnutdinovna

HUQUQIY MADANIYAT VA DEMOKRATIYA:
IJTIMOIY FALSAFIY YONDASHUVLAR VA KONSEPSIYALAR 153-158

Axatova Dildora Axtamovna

IBN SINONING "RISOLAYI FIL-HUZN" ASARINING FALSAFIY TAHLILI 159-163

Toshboboyev Maksud Jalilovich

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOYIY JARAYONLAR
DIALEKTIKASI 164-168

Abdiyev G'ayrat Ergashevich

YANGI O'ZBEKISTON SIYOSIY AMALIYOTIDA YOSHLARNING IJTIMOYIY-SIYOSIY
FAOLLIGINING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 169-174

<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA O'ZBEK YOSHLARINING MA'NAVIY-AXLOQIY QARASHLARIDAGI O'ZGARISHLAR	175-179
<i>Sodirjonov Muhridin Mahamadaminovich</i> RAQAMLI JAMIYATDA INSON KAPITALI RIVOJLANISHI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR.....	180-187
<i>Abduraxmonov Xasan Ibroximovich</i> YOSHLAR DUNYOQARASHIDA INNOVATSION TASHABBUSLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	188-192
<i>Norbo'tayev Islombek Musurmonovich</i> POSTHAQIQAT SIYOSATI: ALTERNATIV AXBOROT OQIMLARI ORQALI DEZINFORMATSIYA	193-198
<i>Ergashev Alijon Boxodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHNING TRANSFORMATSIYASI.....	199-203
<i>Elmuradova Surayyo Abdijalilovna</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA OTA-ONA VA BOLA MUNOSABATLARINING YANGI MODEL.....	204-207
<i>Bobamirzayev Abdulaziz</i> RAZIYY AD-DIN AS-SARAXSIY HAYOTI VA ASARLARI HAQIDA ILK MA'LUMOTLAR.....	208-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDAGI IJTIMOY O'ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR	212-216
<i>Do'snazarov Mirjalol Esanboy o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA HAYOT VA O'LIM MUAMMOSINING FALSAFIY-AXLOQIY MEXANIZMLARI	217-221
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> FALSAFADA INSON QADRI TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHİYATI VA GENEZISI	222-226
<i>Muhammadiyev Bekzod O'ktamjon o'g'li</i> VIRTUAL MULOQOTDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TRANSFORMATSIYASI VA UNING AXLOQIY JIHATLARI.....	227-231
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI.....	232-237
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mamadaliyeva Naibaxon, Orifboyev Abdulloh</i> O'ZBEK TILIDA "HALOL" VA "HAROM" LEKSEMALARINING ZAMONAVIY SEMANTIK, PRAGMATIK VA SOTSIOMADANIY TAHLILI.....	238-245

<i>Уринбаева Дилбар Базаровна</i> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПЕСЕН УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПЕВЦОВ НА ОСНОВЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	246-258
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СИНТАКСИЧЕСКИЙ СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ СРАВНЕНИЯ И ЕГО ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ А.И. КУПРИНА	259-264
<i>Karimov Ulugbek Nusratovich</i> THE POETICS OF THE CHARACTERS' INNER WORLD IN "SPOOK COUNTRY"	265-269
<i>Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna</i> POSTMODERN NARRATIVE TECHNIQUES IN JOHN FOWLES' WORKS: AN INTERTEXTUAL, LINGUISTIC, AND AESTHETIC APPROACH.....	270-275
<i>Tokimbetova Gulbahor Abatbayevna</i> QORAQALPOQ MUMTOZ SHOIRLAR LIRIKASINING JANRIY-TEMATIK XUSUSIYATLARI	276-279
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ PUBLITSISTIK MATNLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	280-284
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING SEMANTIK SHAKLLANISHI VA UNING HISSIY TAJRIBADAGI IFODASI.....	285-290
<i>Bobojonov Dilshod Jumakul ugli</i> THE PRAGMATIC AND LINGUO-CULTURAL CLASSIFICATION OF NEWSPAPER HEADLINES.....	291-294
<i>Shamshetova Biybiayim Janibek qizi</i> LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIKDA ANTROPOSENTRIZM KONSEPSIYASI	295-302
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MAKON VA ZAMON KATEGORIYASI DOIRASIDAGI YAQIN-UZOQ OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	303-307
<i>Mardanova Mohira Davron qizi</i> THE ROLE OF "THE FINANCIER" IN WORLD LINGUISTICS	308-311
<i>Khalilova Shohista Muhammadi qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF UTOPIAN AND ANTI-UTOPIAN MOTIFS IN ENGLISH AND UZBEK PROSE	312-315
<i>Davlatova Shahnoza Muhammadiyevna</i> SUD VA TERGOV MOTIVLARINING ADABIY FUNKSIYASI	316-319
<i>Rustamov Dilshodbek</i> NUTQIY MULOQOT TAVSIFI	320-323
<i>Musayev Akmaljon Ibrogimovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLAR VA TERMINOLOGIK TIZIMNING TALQINI	324-329
<i>Shamsuddinova Diyoraxon Yorqinbek qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MEDIADISKURSINING LISONIY TAHLILI: TUZILISHI, XUSUSIYATLARI	330-333

<i>Numonova Mashxuraxon Qobiljon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "SUV/WATER" KONSEPTINING LISONIY MODELLASHUVI: NOMINATIV VA KOMMUNIKATIV MAYDONLARNING QIYOSIY TADQIQI	334-342
<i>Норкулова Шахло Абдугофур кизи</i> СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ПРОЗВИЩ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОММУНИКАЦИЮ ...	343-345
<i>Tursunova Javhar Bakir qizi</i> O'ZBEK TILINI LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH	346-350
<i>Xoshimova Mohigul Axmatovna</i> XIX-XX ASRLAR DOSTONCHILIGIDA ADABIY TA'SIR MASALASI	351-355
<i>Омонова Мадина Аслиддиновна</i> ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЛАКУНЫ УЗБЕКСКОЙ КУЛЬТУРЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ПРОБЛЕМЫ НЕПЕРЕВОДИМЫХ КОНЦЕПТОВ	356-361
<i>Abdulkhakova Dilafruz Shamsiddinovna</i> PERSPECTIVES AND THEORETICAL APPROACHES TO FORMULAIC EXPRESSIONS	362-370
<i>Abduraimova Mahliyo Valijon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GAZ SANOAT TERMINLARINING SHAKLLANISH USULLARI.....	371-373
<i>Rajat Choudhary</i> LATIN: THE TIMELESS LANGUAGE OF MEDICINE	374-377
<i>Клеблеева Резеда Радионовна</i> МИФОПОЭТИКА КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ЛИТЕРАТУРНОГО ТВОРЧЕСТВА	378-381
<i>Irbutaeva Nigora, Ozodova Dilafruz, Xoliqova Sabina</i> RUS TILIDA SO'ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO'SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH	382-385
<i>Dilbarjonov Ismoiljon, Gavxaroy Isroiljon qizi</i> SPORT TERMINLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI	386-389
<i>Arapjonova Zebo Otabek qizi</i> THE IMPACT OF ACCENT AND PRONUNCIATION ON COMMUNICATION IN GLOBAL ENGLISH.....	390-394
<i>Qarshiyeva Muxarram Shuxratovna</i> THE ADAPTATION PROCESS OF TERMS BORROWED INTO UZBEK FROM RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES.....	395-399

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich</i> JAMOAVIY MEHNAT NIZOLARINI HAL ETISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	400-407
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ORQALI MUROJAATLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	408-415
<i>Shermatov Nuriddin, Jamshidbek Ibrokhimov</i> SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV ISHLAB CHIQRISH (AM) INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON HUQUQLARI HAMDA FUQAROLIK-HUQUQIY JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY MUAMMOLARI.....	416-428

<i>G'ulommamatova Parvina Akbarali qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KRIPTO-AKTIVLAR SOHASIDAGI JINOYATLARNI OLDINI OLISH VA TARTIBGA SOLISH BORASIDAGI XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	429-435
<i>Djalilov Javoxir Abdumajitovich</i> ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI MAZMUNI VA TASNIFLANISHI	436-443
<i>Normurodova Behro'za Xolmo'minovna</i> RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASHDA XALQARO TASHKILOTLARNING O'RNI.....	444-450
<i>Ismailov Bekjon Salixovich</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR MEHNAT HUQUQINI TA'MINLASHNING HUQUQIY KAFOLATLARI TAHLILI	451-456
<i>Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich</i> DAVLAT XARIDLARI VA TENDER SAVDOLARIDA RAQOBATGA QARSHI XATTI-HARAKATLARNING HUQUQIY OQIBATLARI.....	457-463
<i>Almatov Sanjar Zokirovich</i> DINIY EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	464-467
<i>Djuraev Farxod Eshboevich</i> JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USULLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI.....	468-473
<i>Sadikova Dilafruz Radjabovna</i> O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH SOHASIDA SUG'URTA MEKANIZMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI.....	474-481
<i>Сайфиддинов Аклиддин Анваржон огли</i> МЕСТНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ КЕНГАШЕЙ И ХОКИМИЯТОВ	482-488
<i>Olimov Abbosjon</i> SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARIXIY RIVOJLANISHI.....	489-494

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA HISSIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	495-500
<i>Муталипова Мавлюда Жунайдуллаевна</i> НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ СУТЬ АКЦИОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА	501-506
<i>Джуманиязов Фарход Улугбекович</i> РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННЫХ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ И КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ	507-510
<i>Kuvatova Nozima Baxtiyorovna</i> TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH	511-515

<i>Xudayberdiyeva Nilufar Bozorovna</i> TABIIY FANLARNI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEKNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	516-519
<i>Pirimbetov Bxit Allabaevich</i> BO'LAJAK O'QITUVCHIDA PEDAGOGIK ARTISTIZMNING TARKIBIY QISMLARI	520-526
<i>Djalolov Furqat Fattohovich</i> TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA TO'LIQ O'ZLASHTIRISH TEKNOLOGIYASINING ROLI.....	527-531
<i>Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich, Eshmuratov Marat Tangatarovich</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES AND THE INTEGRATION OF ICT IN TEACHING FOOD PHYSIOLOGY: INNOVATIVE APPROACHES IN HIGHER EDUCATION	532-538
<i>Habibullayeva Shoirra</i> O'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOIYILLARI	539-542
<i>Abatov Jalğasbay Orınbaevich</i> TASVIRIY SAN'AT KOMPOZITSIYALARIDA RANGLARDAN FOYDALANISH USULLARI..	543-548
<i>Azzamov Yusuf Rajaboyevich</i> TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI RESURSLAR VA PLATFORMALAR: TAHLIL VA TASNIF.....	549-553
<i>Джумаева Зарина Бобохон кизи, Жаббарова Паризода Илхомжон кизи</i> МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ	554-556

Received: 20 November 2025

Accepted: 1 December 2025

Published: 15 December 2025

Article / Original Paper

SOCIAL PROCESSES AND THE PHILOSOPHICAL ESSENCE OF THE DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Toshboboyev Maksud Jalilovich

Dean of the Faculty of Entrepreneurship and Management,

Denov Institute of Entrepreneurship and Pedagogy

PhD in Philosophy, Associate Professor

Abstract. This article examines how powerful information has become in today's Information Society, and the scientific analysis of artificial intelligence, which has developed on the basis of the fourth industrial revolution, and the social, economic, ethical and cultural processes that have arisen as a result of it. It also analyzes the philosophical relationship of artificial intelligence to human life, especially the huge changes that have been made in the fields of social processes, education, healthcare and service provision.

Keywords: information society, artificial intelligence, digital technologies, social processes, science, education, production, service provision.

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOYIY JARAYONLAR DIALEKTIKASI

Toshboboyev Maksud Jalilovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Tadbirkorlik va boshqaruv fakulteti dekani

Falsafa fanlari bo'yicha PhD, dotsent

E-mail: maksudtoshboboyev1988@gmail.com

www.orcid.org/0009-0006-7381-7662

Annotatsiya. Ushbu maqolada bugungi Axborotlashgan jamiyatda axborotning naqadar qudratli kuchga aylanganligi bunda to'rtinchi sanoat inqilobi asosida rivojlangan sun'iy intellekt hamda uning natijasida yuzaga kelgan ijtimoiy, iqtisodiy, axloqiy va madaniy jarayonlar ilmiy tahlil qilingan. Shuningdek sun'iy intellektni inson hayoti bilan bog'liqligi ayniqsa ijtimoiy jarayonlar ta'lim, sog'liqni saqlash va xizmatlar ko'rsatish sohalarida amalga oshirilgan ulkan o'zgarishlar falsafiy tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: axborotlashgan jamiyat, sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, ijtimoiy jarayonlar, fan, ta'lim, ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I12Y2025N28>

Kirish. Dunyo rivojining yangi bosqichi hisoblangan axborotlashgan jamiyatda bugun insoniyat tomonidan hal qilinishi lozim bo'lgan bir qator ijtimoiy-falsafiy masalalar yuzaga kelmoqda. Shu bilan birgalikda inson va texnikani imkoniyatlarining o'zaro bir-biriga chambarchas bog'liqligi asosida ijtimoiy munosabatlarga bo'lgan ta'sirini ilmiy tahlil qilishni talab etadi. Ijtimoiy munosabatlar doimo insonlar o'rtasida yuzaga keluvchi o'zaro muloqot vositalarida namoyon bo'ladi. Axborotlashgan jamiyat tushunchasi – bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosiy rol o'ynaydigan jamiyatni anglatadi. Bunday jamiyat, odatda, sanoat jamiyatining uzluksizligini ifodalaydi. Ya'ni, axborotlashgan jamiyat tushunchasi

yirik sanoat mamlakatlari taraqqiyot dasturlaridan kelib chiqqan. U inson bilimi taraqqiyotining o'ziga xos ifodasi bo'lib, "raqamli texnologiyalar"ning rivojlanish manbaidir. Axborotlashgan jamiyatda axborot-kommunikatsion texnologiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy sohasining katta qismini boshqaradi. XXI asr boshidan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari jamiyat va iqtisodiyot rivojiga ta'sir etuvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Uning qamroviga davlat organlari, ijtimoiy-iqtisodiy, fan-ta'lim, madaniyat sohalari kiradi, umuman olganda, bugungi kunda axborot texnologiyalari insoniyatning turmush-tarziga aylangan. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar AKT yaratgan afzalliklardan yuqori darajada foydalanmoqda va iqtisodiy sohada katta muvaffaqiyatlarga erishmoqda. [1, 303] Shu ma'noda tahlil qiladigan bo'lsak, yangi davrda muvaffaqiyatga erishishning muhim vositasi bu shubhasiz axborot imkoniyatlaridan samarali foydalanish hisoblanadi. Bu esa sun'iy intellekt va undan unumli foydalanish, ayniqsa bu borada yetarlicha ilmiy salohiyatga ega bo'lgan mutaxassislarni talab etadi.

Hozirda ilmiy tekshirish markazlari, startaplar va yirik tashkilotlarda yaratilayotgan ilmiy, texnologik va inqilobiy o'zgarishlar insoniyat hayotini cheksiz o'zgarishiga xizmat qilmoqda. Kecha shunchaki fantastika bo'lib ko'ringan jarayonlar ilm-fan rivojlanishi natijasida hayotiy haqiqatga aylanmoqda. Bunday o'zgarishlar nafaqat yangi imkoniyatlarni ochib beradi, balki insoniyat oldiga yechimini topish lozim bo'lgan qator mulohazalarni yuzaga keltiradi. Ayniqsa, sun'iy intellektning algoritmlarni modellashtirish (nazariyalarni isbotlash, qaror qabul qilish), tabiiy tilni qayta ishlash, zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish (neyron tarmoqlar, bioalgoritmlar), tasvirni aniqlash, aqlli robotlar, mashina yaratish va xizmat ko'rsatish sohalarini avtomatlashtirish kabi yo'nalishlari kuchayib bormoqda. [2, 7] Demak texnologiyalar qancha tez rivojlangani sari, ijtimoiy jarayonlar ham shuncha jadallashmoqda. Birgina misol bir asr ortga nazar tashlaydigan bo'lsak, bir necha yillar davomida amalga oshirib bo'lmaydigan ayrim vazifalarni texnika imkoniyatidan unumli foydalangan holda bir necha soniyada bajarish imkoniga ega bo'lmoqdamiz.

Hozirgi vaqtda rivojlangan davlatlarda ijtimoiy jarayonlar ayniqsa xizmatlar ko'rsatish sohalaridagi vazifalarni katta qismi qo'l mehnatidan, raqamlashtirishga o'tkazilgan. Buning natijasida iqtisodiy rivojlanish hamda aholi turmush darajasini yanada yengillashtirishga erishilganligini alohida ta'kidlash lozim bo'ladi. Xuddi shu kabi mamlakatimizda ham so'ngi yillarda raqamlashtirish yo'nalishida sezilarli natijalarga erishmoqda.

Asosiy qism. Globallashtirish sharoitida inson tafakkurida atrof-muhitni anglashga nisbatan yangi yondashuvlarning shakllanishi ijtimoiy zarurat sifatida namoyon bo'lmoqda. Dialektik qonuniyatlar asosida bu jarayonda sun'iy intellekt tizimlarining kompensator va kommunikativ vazifalari, shuningdek, ularning insonning moddiy hamda ma'naviy manfaatlari uyg'unligini ta'minlashdagi imkoniyatlarini ijtimoiy jihatdan asoslash muhim ahamiyat kasb etadi. XXI asrga kelib, insoniyat taraqqiyotining eng yuqori bosqichiga yetib kelganiga guvoh bo'lmoqdamiz.

Bugungi kunda avvallari faqat ilmiy-fantastik tasavvurlar doirasida mavjud bo'lgan uchar transport vositalari, masofadan boshqariladigan dronlar hamda inson tafakkuridagi g'oyalarni real hayotda mujassamlashtira oladigan robotlarning yaratilishi texnologik davrning ulkan yutuqlaridan dalolat bermoqda. Sun'iy intellekt matematika va mantiq fanlarining o'zaro uyg'un rivoji natijasida shakllangan mustaqil ilmiy tadqiqot sohasi bo'lib, u nafaqat ilmiy

jarayonlarni takomillashtirish orqali inson faoliyatini yengillashtiradi, balki ijtimoiy munosabatlarda samarali muloqot vositasi sifatida ham xizmat qiladi.

Shu bois ijtimoiy jarayonlarni boshqarish va tartibga solishda aniq hamda tabiiy fanlar bilan bir qatorda ijtimoiy-gumanitar sohalarning ham integratsiyasi muhim sanaladi. Axborotlashgan jamiyat sharoitida sun'iy intellekt eng ilg'or ilmiy yo'nalishlardan biri hamda kelajak taraqqiyotini belgilovchi asosiy texnologiyalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Demak, birinchi navbatda sun'iy intellekt o'zi nima, u orqali qanday harakatlarni amalga oshirish mumkin bo'ladi. Atrof-muhitdagi muammolarga yechim topishda odamlarga o'xshab fikrlaydigan, ularga taqlid qiladigan dasturlarga sun'iy intellekt deb ataladi. Sun'iy intellekt tizimlarini yaratish aniq mexanizmlar asosida amalga oshiriladi. Xususan, machine learning texnologiyasi "kompyuterni o'qitish" yoki "mashinani o'qitish" deb ataladi. Bunda kompyuterga bir muammo ko'rsatiladi uning yechimi ham oldindan tayyorlanadi. Misol uchun biror bir odamni taniydigan dastur yaratish uchun avval bu kompyuterga o'sha insonning suratlarini yuklaymiz, kimligini aytamiz. Kiyin esa bu kim degan savolni oldiga qo'yamiz va bu falonchi degan javobni o'zimiz aytamiz. Shundan keyingina kompyuter minglab suratlarni ko'rganda ham bu odamni taniydi [3, 14].

Chunki sun'iy intellekt usullari ko'plab murakkab muammolarni yechishga imkon beradi. Bu yerda masalaning e'tiborli jihati sun'iy intellekt asosida cheksizlikka yaqin bo'lgan yechimlarni tanlash imkoniyatlarining mavjudligi bilan xarakterlanadi. Shu boisdan ham bugungi kunda insoniyat oldida turgan murakkab muammolarni hal qila oladigan sun'iy intellekt tizimlarini yaratish kun tartibidagi dolzarb masalalardan hisoblanadi. Ingliz olimi D.Bell «Postindustrial jamiyatda hokimiyat endi xususiy mulkiga emas, balki bilimga tayanadi [4, 119]. Iqtisodiyot birinchi navbatda moddiy mahsulotlarga emas, xizmat ko'rsatishga asoslanadi. Siyosiy qarorlar faqat ratsional-texnik fikrlarga asoslanadi, Kishilar ijtimoiy qadriyatlar munosabatlarida umumiy konsensusga (munozarali savol va nizolarni kelishuv asosida hal etish) erishadilar, mutaxassislar ratsional uslublarga tayanib, tizimli tahlil va qarorlar qilishga moslashadilar. Qisqacha qilib aytganda, bizni professional boshqaruvchi va texnokratlar davri kutmoqda» [5, 11] Demak, texnika taraqqiyoti barchamizdan zamon talabiga moslashib, texnika imkoniyatlaridan to'g'ri foydalanishni hayotiy qoidaga aylantirishimiz lozimligini talab etadi. Bunda biz bilgan iqtisodiy qoidalar ishlab chiqarish va sanoatlashish o'rnini, yangi turdagi axborotlar va xizmat ko'rsatishning qulayligi masalalari egallaydi. Bundan kelib chiqadiki zamonaviy dunyoda texnika va ilm-fon imkoniyatlaridan samarali foydalana olgan davlatlar yanada yuqori marralarni zabt etadi. Shu o'rinda yana bir masalaga e'tiborimizni qaratsak, insonlarning o'zaro muloqotida asosan texnika imkoniyatlari, ijtimoiy tarmoqlar va shu kabi vositalar asosiy muloqot vositasiga aylansa bu insonlarning o'zaro begonalashuv muammosini yuzaga keltiradi. Bu muammoning oldini olish uchun esa, inson ma'naviy dunyosini yanada boyitish buning uchun texnika imkoniyatidan samarali foydalanish talab etiladi. Masalan: Kitob o'qish, til o'rganish, kasbiy malakalarni oshirish, uzoq masofadagi tanishlar bilan o'zaro muloqot qilish kabi jarayonlarni amalga oshirishda sun'iy intellekt vositalaridan unumli foydalanish mumkin.

Yevropa parlamenti sun'iy intellektdan (AI) foydalanishni tartibga soluvchi qonunni ma'qulladi. Bu sun'iy intellektni nazorat qilish bo'yicha dunyodagi birinchi «qoidalar to'plami» ekani ta'kidlanmoqda.

Yangi qonunga ko'ra, quyidagilar taqiqlanadi: real vaqt rejimida yuzni aniqlash, ish joyi va maktablarda odamlarning his-tuyg'ularini aniqlash, ijtimoiy reyting va inson xatti-harakatlarini manipulyatsiya qiluvchi yoki zaifliklaridan foydalanuvchi AI texnologiyalari kabilarni o'z ichiga olgan. Bundan ma'lum bo'ladiki sun'iy intellekt vositalarini to'raligicha insonlar kundalik hayotiga joriy etish ijobiy natijalar bilan birga salbiy holatlarni ham yuzaga keltiradi. Birgina tibbiyot sohasida texnika imkoniyatlari asosida amalga oshirilayotgan ishlar, yaqin davrlargacha imkoniyatsiz vazifalar hisoblangan.

Biz to'rtinchi sanoat inqilobining sur'ati va qamrovini hali to'liq anglab yetganimiz yo'q. Bugungi kunda milliardlab insonlar mobil texnologiyalar orqali o'zaro uzviy bog'lanib, ilgari tasavvur ham qilib bo'lmaydigan darajadagi axborotni qayta ishlash, saqlash va undan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Ushbu jarayon uning naqadar muhim va ta'sir doirasi keng ekanligini yanada chuqurroq anglashga undaydi.

Sun'iy intellekt, robototexnika, buyumlar interneti, avtonom transport vositalari, uch o'lchamli chop etish texnologiyalari, biotexnologiya, energiyani saqlash tizimlari, kvant hisoblash texnologiyalari va boshqa ko'plab sohalardagi yutuqlar endilikda tajriba doirasidan chiqib, keng ko'lamda amaliyotga joriy etilmoqda. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, zamonaviy insoniyat nafaqat texnologik imkoniyatlardan samarali foydalanishga, balki ularning jamiyat hayotiga olib kelishi mumkin bo'lgan ijtimoiy oqibatlarga ham tayyor bo'lishi zarur.

So'ngi yillarda sun'iy intellekt bilan bog'liq bo'lgan quyidagi sohalarni jadal rivojlanganligini ko'rsatish mumkin:

1. Naqshni aniqlash.
2. Teoremlarni isbotlash va masalalar yechimi.
3. O'yinlar va qaror qabul qilish.
4. Tabiiy tillar va ularni mashinada tushunish. Mashina tarjimas.
5. "Aqli robotlar".
6. Ekspert tizimlari.
7. Ijodiy faoliyatni modellashtirish.
8. Neyron tarmoqlarini modellashtirish. Hayvonlarning xatti-harakatlarini simulyatsiya qilish.
9. Sanoat, harbiy, kosmik va boshqalar uchun ixtisoslashtirilgan aqli tizimlar.

Ko'rib chiqilgan pozitsiyalarning ko'pchiligida, kompyuter, hech bo'lmaganda, ijodiy intellektual faoliyat haqida gapirganda, odamlardan ancha past ko'rsatgichlarga ega bo'lgan [6.461]. Ammo bugungi kunga kelib yuqoridagi barcha yo'nalishlarda yetarlicha muvaffaqiyatlarga erishilayotganligi, bu esa ijtimoiy jarayonlarga bevosita ta'sir qilishini alohida ta'kidlash lozim.

Bugungi kun ilm-fanida axborot va sun'iy intellekt bilan bog'liq turli yo'nalishlarda ilmiy-nazariy tadqiqotlar olib borilmoqda. Xususan, axborotlashgan jamiyatda sun'iy intellekt va inson faoliyatining o'zaro bog'liqligi, ijtimoiy taraqqiyotda tabiiy va sun'iy intellekt muammosi, intellektual jarayonlarni kibernetik modellashtirish, inson ongi faoliyati bilan o'xshash bo'lgan ma'lumotlarni qayta ishlashga yo'naltirilgan qator tadqiqotlar konstruktiv ahamiyatga ega. Bu kabi izlanishlarda sun'iy intellekt vositalarining inson hayotini yengillashtirishga, uning aqliy faoliyatini yanada samarali tashkil etishga qaratilgan konseptual asoslarini aql va tajribaga tayangan holda o'rganish muhim omil bo'lib qolmoqda. [7.25]. Sun'iy

intellekt va ijtimoiy munosabatlar haqida soʻz ketganda yaqin yillarda kelajakda insonlar qanday kasblar bilan mashgʻul boʻladi, degan savol barchamizni qiziqtirishi aniq. Chunki bundan keyin tanlanadigan kasblar texnologiyalar bilan bogʻliq boʻlganligi uchun oʻlmaydigan kasblar boʻlib, qoʻl kuchi va aqliy mehnat sohibi boʻlgan insonlarga munosib raqobatchi hisoblanadi. Ilm- fan taraqqiyoti boʻyicha AQSH assotsiatsiyasining Vashingtonda oʻtgan yillik yigʻilishida ishlab chiqarishda band boʻlgan xodimlarning 70 (%) foizi robot texnikasining rivojlanishi sababli ishsiz qoladi, degan xulosaga kelgan. Ayni paytda sunʼiy idrok kopirayterlik, jurnalistika, oʻqituvchilik, huquqshunoslik kabi aqliy mehnat talab qiladigan ishlarni ham egallab olish ehtimoli oshib bormoqda. Hozircha sunʼiy idrokni imkoniyati chegaralangan lekin, u yildan-yilga takomillashib bormoqda. Bugungi kunda koʻplab davlatlar asosiy eʼtiborini taʼlimga qaratib, yaqinlashib kelayotgan texnologiya va insoniyat raqobatiga tayyorlanmoqda. Shuning uchun mamlakatimizda raqamlashtirish bilan bogʻliq jarayonlarini tizimli tarzda izchil davom ettirish juda muhim. Taʼlim tizimi, tibbiyot, xizmatlar koʻrsatish yoʻnalishlarida sunʼiy intellekt imkoniyatlaridan unumli foydalanish har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, axborotlashgan jamiyatda sunʼiy intellektning jadal rivoji insoniyat taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiqdi. Bu jarayon vaqt va resurslarni tejash imkonini berar ekan, ayni paytda ijtimoiy masʼuliyatning susayishi va texnologiyalarga qaramlik kabi muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Shu bois kelajak taraqqiyoti bilim va taʼlimga beriladigan eʼtibor bilan bevosita bogʻliqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Шайхитдинова С.К. Информационное общество и “ситуация человека”: эволюция феномена отчуждения: Дис. ... док. филос. наук. – Казань, 2004. – 303 с.
2. Toshboboyev M.J. Axborotlashgan jamiyatda sunʼiy intellektni falsafiy tahlili. – T.: Metodist. 2023. – B. 7.
3. Oʻzbekistonda oliy taʼlim. Jurnal. T. №3. 2023 y
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. – М.: 1999. – С. 119.
5. Klaus. Shvab “Toʻrtinchi sanoat inqilobi” Toshkent. Nihol. 2022y. 11 b.
6. Leyn N. Vopros jizni: energiya, evolyusiya i proisxojenje slojnosti. – М.: AST: Corpus, pech. 2018. – 461 s.
7. Herbert A. Simon: The Bounds of Reason in Modern America by Hunter Crowther-Heyck, (JHU 2005). – P. 25.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).